

Cabinet of Ministers
Republic of Latvia

Latvijas finanšu sektora jaunumi

Nr. 17, 2019. gada 30. augusts

Latvijas valdības atbilde uz SVF IV panta misiju

Kopsavilkums

Esam ņēmuši vērā SVF Personāla ziņojumu par 2019. gada IV panta konsultācijām un atzinīgi vērtējam tā galvenos apsvērumus par to, kā Latvija var turpināt stiprināt noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas / terorisma finansēšanas apkarošanas (NILL/TFN) režīmu. Personāla ziņojumam pievienotajā Izvēlēto jautājumu dokumentā, kas publicēts 7. augustā, sniegti vairāki ieteikumi attiecībā uz politiku galvenajās jomās, par kurām SVF uzskata, ka jākoncentrējas uz centieniem virzīties uz priekšu. Mēs atzinīgi vērtējam SVF viedokli un piekrītam tā izejas punktam - NILL/TFN režīma efektivitātes stiprināšana un to banku darbības fokusa maiņa, kurām ir spēcīga ārvalstu klientu bāze, jau ir devušas Latvijai iespējas uzlabot savu finanšu sistēmu.

Kopumā pēdējo divu gadu laikā, un jo īpaši kopš šīs valdības izveidošanas 2019. gada janvārī, Latvija ir precīzi noteikusi šo mērķu prioritātes. Mēs esam pieņēmuši, ieviesuši un jau redzam rezultātus tālejošam, visaptverošam un bezprecedenta reformu kopumam, kas atbalsta spēcīgāku un vērienīgāku NILL/TFN režīmu Latvijā.

SVF novērtējums noteikti ir sasniegtā progresa fiksācija, ņemot vērā pasākumus un rezultātus, par kuriem galvenokārt ziņots līdz 2019. gada pirmajam ceturksnim, savukārt cīņa par NIL/TF apkarošanu norit nepārtraukti. Šī iemesla dēļ Personāla ziņojums un Īpašo jautājumu dokuments nenodrošina visaktuālāko ainu par NILL/TFN ietvaru statusu Latvijā. Kopš tā laika nesen ir tikušas veiktas svarīgas reformas un ir notikusi virkne notikumu, kas abi pastiprina notiekošo un saskaņoto centienu efektivitāti un uzmanības centrā izvirza turpmākus uzlabojumus, kas nav ņemti vērā šajās konsultācijās.

Latvijas valdība ir vairākkārt paudusi apņemšanos novērst šos draudus mūsu finanšu sistēmas integritātei un stabilitātei. Šī iemesla dēļ zemāk esošajā dokumentā ir sīki aprakstīti SVF novērtējuma galvenie secinājumi, ieskaitot pasākumus, kādi veikti un īstenoti kopš SVF konsultācijās izmantotā atskaites datuma un paredzēti virzībai uz priekšu. Proti:

- **Risku mazināšana un konsolidācija banku sektorā** patiešām ir kritiska svarīga Latvijas stratēģijas sastāvdaļa. NILL/TFN likumā izdarītās izmaiņas aizliedz uzņēmumiem iesaistīties darījumos / liek tiem pārtraukt darījumus ar čaulas kompānijām. Kopš 2017. gada novembra Latvija ir izslēgusi vairāk kā 17 600 čaulas kompāniju, kuras iepriekš apkalpoja Latvijas bankas, un to skaits turpina samazināties, par ko liecina kritums no 2421 līdz 1829 tikai no šī gada marta līdz jūnijam vien. Latvijas bankām bija jāpārskata savus pašreizējos biznesa modeļus un jāizstrādā jaunas biznesa stratēģijas, kas atspoguļo mērķa tirgus un mērķa klientu izmaiņas, kā arī alternatīvus darbības virzienus un pakalpojumus. FKTK veic modru šo plānu ieviešanas efektivitātes uzraudzību, tai skaitā pārbaudes uz vietas.
- **NILL/TFN uzraudzības stiprināšana** ir Latvijas iestāžu pastāvīgas uzmanības centrā. NILL/TFN tiesiskajā regulējumā veiktās izmaiņas jau ir nostiprinājušas uz

risku balstītu pieeju uzraudzībai visās uzraudzības un kontroles iestādēs, ieskaitot FKTK. Iestādes izmanto īpašas riska identificēšanas un profilēšanas matricas, lai identificētu vislielākos nozarē pastāvošos riskus un pārorientētu resursus uz riskantākajām uzraudzītajām struktūrām. Ar veiktajiem grozījumiem ir paplašināti FKTK mērķi un skaidrāk izklāstītas tās funkcijas, apzinoties, ka FKTK ir gan piesardzīgas uzraudzības, gan NILL/TFN uzraudzītāja loma.

- **Precīzas informācijas par patiesajiem labuma guvējiem nodrošināšana** ir bijusi viena no mūsu galvenajām prioritātēm. Latvija ir ievērojami pastiprinājusi tās informācijas par patiesajiem labuma guvējiem (PLG) caurskatāmību, kas Uzņēmumu reģistrā uzglabāta pirms 2020. gada janvāra, kas ir ES tiesību aktos noteikts obligāts datums. Reģistrā esošā informācija par PLG ir publiska kopš 2019. gada aprīļa, bet pat pirms tam Reģistrs ir uzlabojis piekļuvi informācijai visām atbildīgajām struktūrām. Būtiski, ka aptuveni 97% Latvijā reģistrēto uzņēmumu jau ir atklājuši savus patiesos labuma guvējus, un šī informācija ir publiski pieejama.

Uzsvars uz politisko apņemšanos

Latvijas ietvaru NILL/TFN jomā stiprināšana ir valdības un Ministru prezidenta Krišjāņa Kariņa galvenā prioritāte. Astoņu mēnešu laikā kopš stāšanās amatā šī valdība ir devusi skaidru signālu: "Latvijai nav nekādas iecietības pret netīro naudu mūsu banku sistēmā".

Savā jaunākajā Personāla ziņojumā par 2019. gada IV panta konsultācijām SVF secināja, ka iepriekš NILL/TFN ietvara efektivitāti ir kavējušas ievērojamas nepilnības tā ieviešanā. Atzīstot to, ar starptautisko institūciju ievirzi un sadarbībā ar tām, Latvija kopš 2018. gada ir pievērsusies sistēmu nepilnību risināšanai un reformējusi NILL/TFN tiesisko un uzraudzības ietvaru.

Norādām, ka SVF ir secinājis, ka līdz šim Latvijas varas iestādes ir īstenojušas vērā ņemamus centienus. Mēs esam un paliekam cieši apņēmušies īstenot MONEYVAL 2018. gadā noteiktās reformas, lai atjaunotu banku sektora finansiālo integritāti un reputāciju. Iekšēji jau esam novērtējuši progresu, kāds sasniegts pirms mūsu tehniskās atbilstības ziņojuma iesniegšanas MONEYVAL, un konstatējuši, ka esam uz pareizā ceļa, lai sasniegtu MONEYVAL izvirzīto mērķi. Šī iemesla dēļ esam pārliecināti, ka Latvija izpildīs nosacījumus, lai paliktu ārpus to valstu saraksta, kurām ir stratēģiski trūkumi NILL/TFN jomā.

Mēs esam panākuši nozīmīgu progresu 10 no 11 MONEYVAL identificētajām jomām un esam īstenojuši lielāko daļu no tā ieteikto darbību. Mēs veicām būtiskas izmaiņas likumdošanas ietvarā, tai skaitā NILL/TFN likumā, Sankciju likumā un FKTK likumā. Būtiski, ka esam veikuši pasākumus, lai pārņemtu ES Piekto nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas direktīvu pirms tās noteiktā termiņa - 2020. gada janvāra, lai turpinātu virzīt izmaiņas nozarē pastāvošajā darbībā, pārvaldībā un kultūrā. Virzoties uz priekšu, valdība, kā arī visas jaunās sistēmas ieviešanā un piemērošanā iesaistītās iestādes un aģentūras, ir vienlīdz apņēmušas pilnas nodrošināt tās efektivitāti uz vietas.

SVF novērtējuma ievērošana

Mēs atzinīgi vērtējam Izvēlēto jautājumu dokumentā ietvertos secinājumus, kas nodrošina pamatu Personāla ziņojumam par 2019. gada IV panta konsultācijām. Piekrītam, ka priekšā stāvošais uzdevums ir izaicinājums, un tāpēc 2019. gada februārī valdība uzsāka intensīvāku finanšu nozares regulējuma pārskatīšanu ar mērķi vēl vairāk stiprināt mūsu iestāžu reaģēšanas spējas un kapacitāti, lai novērstu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu un terorisma finansēšanu (NILL/TF). IV panta misija galvenokārt izskatīja to reformu rezultātus, kas tika veiktas līdz 2019. gada pirmajam ceturksnim. Tomēr kopš tā laika mēs esam panākuši tālāku progresu galvenajās SVF noteiktajās jomās.

Risku mazināšana

SVF vērtējums: "Var atkal parādīties pamata riski, kas saistīti ar čaulas kompānijām un citām augsta riska struktūrām. Aizliegums neattiecas uz ļoti lielu skaitu čaulas kompāniju, kuru konti ir tikuši slēgti. Likuma ilgtermiņa efektivitāte ir apšaubāma, jo īpaši tāpēc, ka bankas var pārveidot savas kārtības, lai vēl vairāk sašaurinātu aizliegtā uzņēmuma definīciju."

Risku mazināšana un konsolidācija banku sektorā patiešām ir kritiska svarīga Latvijas stratēģijas sastāvdaļa, lai uzlabotu uzraudzības sistēmu Latvijā gan tehniskās atbilstības, gan efektivitātes ziņā. 2018. gada maijā pieņemtie grozījumi NILL/TFN likumā aizliedz kredītiestādēm un maksājumu iestādēm sadarboties ar čaulas kompānijām, ja tās neveic saimniecisko darbību un tās ir reģistrētas jurisdikcijās, kurās netiek uzliedzts pienākums iesniegt finanšu pārskatus. Šis izmaiņas liek arī finanšu institūcijām pārtraukt pastāvošo sadarbību ar šādām čaulas kompānijām.

Šādi grozījumi nozīmē, ka likums tagad aptver tos čaulas struktūru veidus, kas iepriekš apdraudēja Latvijas banku sistēmas integritāti. Kopš 2017. gada novembra Latvija ir izslēgusi vairāk kā 17 600 čaulas kompānijas; no 2019. gada marta līdz jūnijam apkalpoto čaulas kompāniju skaits ir vēl vairāk samazinājies no 2421 līdz 1829. Rezultātā noguldījumu no valstīm ārpus ES īpatsvars ir samazinājies no 35,6% 2015. gadā līdz 7,7% 2019. gada jūnijā, ievērojami samazinot ar čaulas kompānijām saistīto noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas risku. Ārvalstu noguldījumu vērtība ir sarukusi no 8,1 miljarda euro 2017. gadā līdz 3,5 miljardiem euro 2019. gada jūnijā (no 39,7% līdz 21,3% no visiem noguldījumiem).

Mēs esam pārliecināti, ka bankas nevarēs apiet šo aizliegumu: Latvijas bankām bija jāpārskata savus pašreizējos biznesa modeļus un jāizstrādā jaunas biznesa stratēģijas, kas atspoguļo mērķa tirgus un mērķa klientu izmaiņas, kā arī alternatīvus darbības virzienus un pakalpojumus. FKTK ir tos plaši izvērtējusi, lai pārliecinātos, ka plāni aptver pietiekamu uzņēmējdarbības dažādošanas līmeni un atbilstošu saikni NILL/TF risku novēršanai. Kopš likuma spēkā stāšanās FKTK ir veikusi arī pārbaudes uz vietas, lai uzraudzītu šo plānu efektīvu īstenošanu - 2019. gada pirmajā pusē FKTK jau ir veikusi 6 mērķa pārbaudes uz vietas. Rezultātā gan pastiprinātas uzticamības pārbaudes klientu, gan čaulas struktūru kredītu apgrozījums ir samazinājies no 27,7% 2017. gada beigās līdz 13,3% 2018. gada beigās, likumīgo čaulas kompāniju kredīta apgrozījuma daļai turpinot samazināties līdz 8,8% 2019. gada 2. ceturksnī. Tāpēc mēs nepiekrītam SVF viedoklim, ka riski, kas saistīti ar čaulas kompānijām, parādīsies no jauna.

Pēc izmaiņām Rīcības plānā, ar kuru 2018. gada oktobrī Latvijas iestādēm tika noteiktas prioritātes NILL/TFN jomā, FKTK tagad īpaši uzrauga biznesa modeļu izmaiņas bankās, kuras apkalpo nerezidentu klientus, samazinot augsta riska klientu īpatsvaru. Kopš tā laika ir panākts ievērojams ārvalstu klientu bāzes koncentrācijas un ar to saistītās līdzekļu pārrobežu kustības samazinājums kredītiestādēs. Kredītu nozarē pastāvošie riski ir ievērojami samazināti. *Euro* ir pilnībā izveidojies kā vadošā Latvijas finanšu sistēmas valūta un darījumi *USD* ir samazinājušies par 95%, sasniedzot visu laiku zemāko līmeni 2018. gada otrajā pusē un pēc tam saglabājoties šajā zemajā līmenī.

Mēs atzinīgi vērtējam arī SVF veikto Latvijas banku likviditātes riska profilu novērtējumu, kas parāda, ka mūsu bankām ir lieli likvīdo aktīvu krājumi un tās ir labi sagatavotas reaģēšanai uz naudas satricinājumiem. SVF secināja, ka mūsu bankām ir visaugstākais likviditātes pārpalikuma līmenis salīdzinot ar pārējām eirozonas dalībvalstīm. SVF apstiprina, ka pēc centieniem mazināt riskus, samazinot nerezidentu noguldījumus, Latvijas banku sektora noturības pakāpe ir pietiekama. Tas parāda, ka Latvija nesaskaras ar jauniem finanšu stabilitātes riskiem, kas valdībai dod iespēju turpināt veiksmīgi īstenot stingrāku NILL/TFN režīmu.

Uzraudzība

SVF vērtējums: "Uzraudzības darbībās trūkst kritiski svarīgu uz risku balstītas pieejas aspektu. Iestādēm varētu būt jāsniedz lielāku atbalstu gan banku, gan nebanku finanšu iestādēm, izstrādājot savus pašu riska novērtējumus, mazināšanas pasākumus un iekšējās kontroles pasākumus. Ierobežoto resursu dēļ uzraudzība ir koncentrēta uz mērķa / tematiskām pārbaudēm, un pēdējo trīs gadu laikā FKTK nav veikusi visaptverošu augsta riska banku pārbaudi."

NILL/TFN uzraudzības stiprināšana ir Latvijas iestāžu pastāvīga prioritāte. Pēdējos divus gadus valdība ir ievērojusi starptautiskos ieteikumus par to, kā FKTK vislabāk var īstenot savu lomu NILL/TFN jomā, kā arī stiprināt tās pārvaldību, mērķi un funkcijas. 2018. gadā FKTK Atbilstības un kontroles departaments (AKD) tika nodalīts no Uzraudzības departamenta. FKTK trīskāršoja AKD darbinieku skaitu no 6 2016. gadā līdz 20 2018. gadā. 2019. gadā AKD tika nostiprināts ar astoņām papildu štata vietām, lai nodrošinātu spēcīgu un uz risku balstītu atbilstības kontroli tā pārraudzītajā finanšu nozarē.

NILL/TFN tiesiskajā regulējumā veiktās izmaiņas jau ir nostiprinājušas uz risku balstītu pieeju uzraudzībai visās uzraudzības un kontroles iestādēs, ieskaitot FKTK. Ir izstrādātas un iestādes izmanto īpašas riska identificēšanas un profilēšanas matricas, lai identificētu vislielākos nozarē pastāvošos riskus un pārorientētu resursus uz riskantākajām uzraudzītajām struktūrām.

Turklāt 2019. gada jūnijā tika pārskatīts FKTK likums un tajā tika izdarīti plaši grozījumi. Nepārprotami noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas un ieroču izplatīšanas, un terorisma finansēšanas novēršana finanšu un kapitāla tirgos tagad ir viens no FKTK uzraudzības darbību pamatprincipiem. Ar veiktajiem grozījumiem ir paplašināti FKTK mērķi un skaidrāk izklāstītas tās funkcijas, apzinoties, ka FKTK ir gan piesardzīgas uzraudzības, gan NILL/TFN uzraudzītāja loma. Tika pārskatīta arī FKTK pārvaldība, neatkarība un demokrātiskā atbildība, un Latvijas parlaments Saeima tagad pilnībā ieceļ valdi. Šādas izmaiņas pārvērtīsies jaunā FKTK vadībā no 2019. gada oktobra, kas nodrošinās iespēju ieviest atjauninātu un stingrāk noteiktu virzienu uzraugam un īstenot pilnvaras, kas izmainītas tā, ka NILL/TF apkarošana ir tās darbības pamatā.

Vienlaikus iestādām ir tikušas dotas pilnvaras un tās ir palielinājušas uz vietas veiktu pārbažu skaitu, lai īstenotu mērķtiecīgas uzraudzības darbības un nodrošinātu, ka visas atbildīgās struktūras efektīvi ievieš pienācīgas iekšējās kontroles sistēmas. Konkrēti, FKTK šo pārbažu laikā jau sniedz atbalstu bankām un nebanku iestādēm, atbalstot iekšējo politiku un kārtību izstrādi, atbilstības pārbaudi un piemērošanu, tai skaitā attiecībā uz identificēšanu, iesaistīšanu un rezultātu noteikšanu, kā arī sadarbības pārtraukšanu ar riskantiem klientiem un ziņošanu par aizdomīgiem darījumiem. Turklāt kopš 2017. gada, papildus FKTK uzraudzībai, ir veiktas regulāras banku atbilstības programmu ārējās revīzijas, kas īstenotas, pamatojoties uz FKTK noteiktajiem uzdevumiem ar pilnīgu izdarīto secinājumu uzraudzības darbu.

Sankcijas

SVF vērtējums: "Sankcijas var nebūt pietiekami efektīvas, preventīvas, samērīgas. Lai arī 2018. gadā piemēroto sankciju skaits ir ievērojami pieaudzis, joprojām ir jautājumi par to, vai sodi ir samērojami ar konstatēto pārkāpumu veidiem."

Pēc grozījumu izdarīšanas NILL/TFN likumā 2017. gada novembrī sankciju režīms jau ir ticis nostiprināts. Mēs atzīstam, ka pielietojuma un kārtības racionalizēšanas pilnveidošanai ir vēl iespējami uzlabojumi, taču šādas izmaiņas jau ir ievērojami palielinājušas režīma efektivitāti un preventīvo raksturu.

Pirmkārt, viss sankciju klāsts tagad ir daļa no visu uzraudzības un kontroles iestāžu rīcība esošo līdzekļu kopuma, ieskaitot darbības apturēšanu, licenču atsaukšanu un administratīvās prasības. Otrkārt, visas iestādes tagad var piemērot finansiālus sodus, jo īpaši soda naudas līdz 1 000 000 *euro* fiziskām personām un soda naudas līdz 10% no kopējā gada apgrozījuma vai 5 000 000 *euro* juridiskām personām. Visbeidzot, visi

uzraudzītāji ir rūpīgi pārskatījuši sankciju piemērošanas kritērijus, lai nodrošinātu, ka tie pienācīgi risina NILL/TFN pienākumu pārkāpumus.

Piemēram, tā rezultātā 2018. gadā FKTK ir piemērojusi sankcijas trim bankām par kopējo summu 3,9 miljoni *euro*, nosakot administratīvās prasības banku iekšējās kontroles sistēmu uzlabošanai. Līdz šim 2019. gadā ir ierosinātas 7 administratīvās lietas pret 6 bankām, pamatojoties uz pārkāpumiem, kas atklāti pārbaudēs uz vietas, kas vēlreiz pierāda NILL/TFN uzraudzības sistēmas efektivitāti.

Patiesie labuma guvēji

SVF vērtējums: "Nesenās NILL/TFN ietvara atjauninājumu efektīvas ieviešanas nolūks bija uzlabot informācijas par uzņēmumu patiesajiem labuma guvējiem pieejamību un ka tai būtu jābūt konkrētai NILL/TFN uzraudzības koncentrācijas jomai."

Pirms ES Piektās nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas direktīvas pārņemšanas Latvija ir ievērojami pastiprinājusi tās informācijas par patiesajiem labuma guvējiem (PLG) caurskatāmību Uzņēmumu reģistrā. Reģistrā esošā informācija par PLG ir publiska kopš 2019. gada aprīļa, bet jau kopš brīža, kad PLG datu apkopošana tika ieviesta Latvijā, Reģistrs ir uzlabojis piekļuvi informācijai visām atbildīgajām struktūrām. Būtiski, ka līdz 2019. gada 1. augustam aptuveni 97% Latvijā reģistrēto uzņēmumu jau ir atklājuši savus patiesos labuma guvējus, kā to pieprasa likums. Atlikušajiem 3% tiesības veikt komercdarbību ir izbeigtas, jo nav ievērotas PLG paziņošanas prasības.

NILL/TFN likuma grozījumi, kas stājās spēkā 2019. gada jūlijā, ir devuši pilnvaras FKTK pieprasīt no bankām ceturkšņa pārskatus par patiesajiem labuma guvējiem. Šie pārskati liecina, ka uz 2019. gada 2. ceturksni 89% banku klientu PLG ir Latvijas rezidenti, turpretī lielākās pārstāvēniecības no citām valstīm ir 2,8% no Krievijas, 1,3% no Lietuvas, 1,2% no Ukrainas, 0,9% no Igaunijas un 0,5% no Vācijas.

Cenšoties nodrošināt, lai FKTK tiktu sniegta precīza informācija par patiesajiem labuma guvējiem, FKTK kopš 2019. gada marta sadarbojas ar visām bankām, izmantojot saskaņotu anketu par to kārtībām un procesu PLG identificēšanai un pārbaudei, kā arī vienotu vadlīniju kopumu, lai nodrošinātu, kā bankas šo procesu īsteno. Tas ir nozīmīgs atspēriena punkts likuma atjauninājumu efektīvai ieviešanai.

Preventīvie pasākumi un ziņošana

SVF vērtējums: "FID un uzraudzības iestādēm būtu jāturpina darbs, lai nodrošinātu ziņošanas par aizdomīgiem darījumiem atbilstošu kvalitāti un apjomu. Īpašu uzmanība būtu jāpievērš tam, lai nodrošinātu efektīvāku preventīvo pasākumu īstenošanu augstāka riska struktūrās. [To būtu] jāpapildina ar pamatīgāku izpratni par riskiem, stingrāku iekšējās kontroles piemērošanu un proaktīvākām reglamentējošo iestāžu vadlīnijām."

Ar NILL/TFN likuma grozījumiem jau ir pārskatīti uzņēmumu un uzraudzības iestāžu pienākumi ziņot un pārbaudīt aizdomīgus darījumus. Neparasta darījuma jēdziens no 2019. gada decembra tiks atmests un ziņošana būs obligāta tikai par aizdomīgiem darījumiem, lai izvairītos no abu jēdzienu jaukšanas. Izmaiņas ir ieviesušas arī prasību no 2019. gada jūlija ziņot par sliekšņa deklarācijām. Turklāt FID ir pārskatījis aizdomīgo darījumu tipoloģiju un pazīmes, lai nodrošinātu, ka tās ir aktuālas.

Lai uzlabotu profilaktisko pasākumu ieviešanas efektivitāti un atbalstītu struktūru izpratni par riska faktoriem un stimulētu stingrāku iekšējās kontroles piemērošanu, FID visā laika posmā no 2018. līdz 2019. gada 1. pusgamam ir organizējis vairākus seminārus un apmācības gan organizācijām, gan uzraudzības iestādēm. Tāpat FID ir arī izstrādājis pamatnostādnes un sniedzis palīdzību, izmantojot savu tīmekļa vietni, kā arī rīkojot individuālas tikšanās un plaši konsultējot struktūras, kas iesniedz ziņojumus.

Tas jau ir palielinājis ziņošanas par aizdomīgiem darījumiem kvalitāti: kopumā ziņojumu par aizdomīgiem darījumiem skaits ir samazinājies (no 2017. līdz 2018. gadam mazāk par 14%), bet FID analizē vairāk (2018. gadā 48% salīdzinājumā ar 32% 2017. gadā). Rezultātā audzis uzsākto kriminālvajāšanu un notiesājošu spriedumu skaits pēc FID veikts

iesaldēšanas. 2018. gadā FID iesniegto ziņojumu par aizdomīgiem darījumiem skaits sasniedza 6617, bet FID veica finanšu izlūkošanas analīzi 3203 gadījumos. 470 gadījumos FID nodeva informāciju Latvijas tiesībsargājošajām iestādām vai ārvalstu FID.

Izpilde

SVF vērtējums: "FID operatīvajai un stratēģiskajai analīzei joprojām varētu būt nepieciešami uzlabojumi, lai labāk atbalstītu izpildes darbības. FID būtu jāturpina uzlabot savas analītiskās spējas un jānodrošina, lai tās operatīvās analīzes rezultātā iegūtā finanšu informācija būtu noderīga tiesībsargājošajām iestādēm NILL/TF izmeklēšanā."

Kopš 2018. gada FID un tiesībsargājošās iestādes (TI) ir uzlabojušas savstarpējo koordināciju, īpaši attiecībā uz informācijas apmaiņu un rīkojumiem par līdzekļu iesaldēšanu. FID ir izstrādājis vairākas vadlīnijas, kārtības un metodiskos materiālus, kas ir izkristalizēti vairākās veiksmīgās sadarbības un koordinācijas sanāksmēs un diskusijās starp FID un TI.

Īpaši būtiska ir bijusi jaunā FID izstrādātā kārtība, kas jāievēro katrā gadījumā, kad ir iespējama aktīvu iesaldēšana. Šādos gadījumos FID ir jāsaņemas ar TI, kas varētu izmeklēt konkrēto noziedzīgo nodarījumu, lai informētu par saviem plāniem sākt iesaldēšanas procedūru un pārliecinātos, ka aktīvu iesaldēšanas gadījumā nepastāv risks, ka FID darbības varētu negatīvi ietekmēt izmeklēšanu. Cita starpā, šādas darbības rezultātā ir ieviesti izlūkošanas ziņojumi un statistika, kas papildus lietas materiāliem tiek nosūtīta TI, un ir strauji palielinājies no TI saņemto pieprasījumu skaits.

Šāda efektīva sadarbība jau ir devusi nozīmīgus rezultātus. 2018. gadā kopējais FID iesaldēto aktīvu apjoms pārsniedza 101 miljonu *euro*, kas ir augstākais rezultāts FID vēsturē attiecībā uz līdzekļu iesaldēšanu viena gada laikā. Tas nozīmē, ka iesaldēto aktīvu apjoms no 2017. līdz 2018. gadam palielinājies par 122%. Tālāk demonstrējot uzlabotās FID analīzes kvalitātes ietekmi, līdz 2019. gada maijam FID jau bija iesaldējis aktīvus 83,2 miljonu *euro* apmērā, kas ir piecas reizes vairāk nekā tajā pašā laika posmā 2018. gadā.

Ir palielinājies to FID kriminālprocesu skaits, kas saistīti ar līdzekļu iesaldēšanu, kā arī kriminālvajāšanu skaits (no 7 2017. gadā līdz 16 2018. gadā) un pēc līdzekļu iesaldēšanas taisīto notiesājošo spriedumu skaits (no 1 2017. gadā līdz 4 2018. gadā). Arī aresta gadījumu skaits ir palielinājies no 3 2017. gadā līdz 21 2018. gadā un jau 4 līdz 2019. gada maijam.

To ir veicinājušas arī izmaiņas NILL/TFN likumā un Sankciju likumā, kas abos gadījumos piešķirušas pilnvaras FID pieņemt vajadzīgās izpildu sankcijas, ieskaitot pastāvīgu finanšu līdzekļu iesaldēšanu terorisma finansēšanas vai ieroču izplatīšanas gadījumos.

Skats nākotnē

Mēs piekrītam SVF attiecībā uz nepieciešamību parādīt uzlabotā NILL/TFN režīma efektivitāti. Kopš Saeima 2019. gada jūnijā pieņēma pēdējo pasākumu paketi, valdība un kompetentās iestādes ir koncentrējušās uz reformu efektīvas īstenošanas turpināšanas nodrošināšanu. Mēs piekrītam, ka mūsu prioritātei tagad jābūt plašas, efektīvas NILL/TFN uzraudzības garantēšanai FKTK ietvaros, ko esam uzsākuši darīt ar FKTK reformu, un ar ārvalstu klientus apkalpojošo banku biznesa modeļu un likviditātes profilu pārorientēšanu, kā arī ar nebanku finanšu sektoru saistīto risku uzraudzīšanai precīzāk un savlaicīgāk, lai nostiprinātu izpratni un analīzi par NILL/TF draudiem un sistēmas vājajām vietām.

Būtiski, ka SVF Personāla ziņojumā norāda, ka Latvijas centienus nevar aplūkot izolēti. Valdības īstenotās reformas varētu "gūt labumu no intensīvas reģionālās sadarbības". Daudz spēcīgāka sadarbība, koordinācija un uzticēšanās ir būtiska, lai risinātu lielumu izaicinājumu - finanšu noziegumi joprojām ir sarežģīti, plaši izplatīti un daudzšķautņaini, nepazīstot robežas valstu ekonomikas un stabilitātes apdraudēšanā. Kā ir paudis Ministru

prezidents Krišjānis Kariņš, SVF mudina uz turpmāku koordināciju ES līmenī, piemēram, "izveidojot Eiropas līmeņa iestādi, kas būtu atbildīga par NILL/TFN uzraudzību". SVF apstiprina mūsu uzskatu, ka tas ir veids, kā visā ES nodrošināt konsekventu pieeju pārrobežu riskiem un NILL/TFN uzraudzības konverģenci.

Informācijas sniedzēji

Cabinet of Ministers
Republic of Latvia

State Chancellery
Republic of Latvia

Finanšu ministrija

Ministry of
Foreign Affairs
Republic of Latvia

Ministry of Justice
Republic of Latvia

Ministry of the Interior
Republic of Latvia

Register of Enterprises
Republic of Latvia

Office for Prevention of
Laundering of Proceeds
Derived from Criminal Activity

Financial and Capital
Market Commission

Visu ziņu arhīvs pieejams šeit

Pieteikties finanšu sektora jaunumu saņemšanai www.financialsectornewsletter.lv